

วินัย

ที่ได้ศึกษาดีแล้ว

คณะกรรมการส่งเสริมศาสนาในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

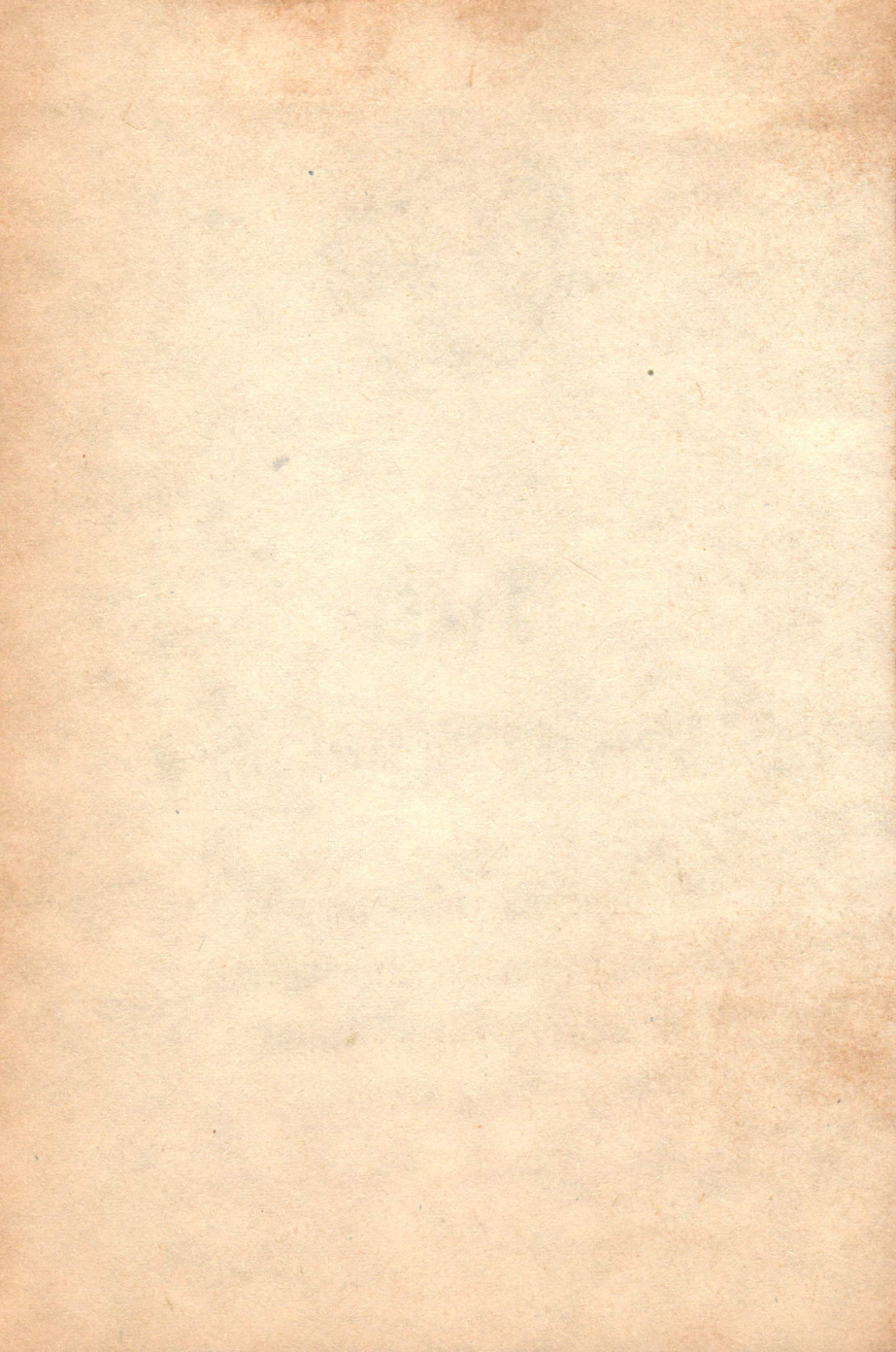

วินัย ที่ได้ศึกษาดีแล้ว

จัดทำโดย

คณะกรรมการส่งเสริมศาสนา
ใน คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

จัดพิมพ์เผยแพร่ พ.ศ. ๒๕๒๖

หนังสือวินัยที่ได้ศึกษาดีแล้ว

คณะอนุกรรมการส่งเสริมศาสนา ในคณะกรรมการเอก-
ลักษณะของชาติ

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ สำนักเลขาธิการ
นายกรัฐมนตรี

พิมพ์ครั้งแรก ๕,๐๐๐ เล่ม พ.ศ. ๒๕๒๖

ภาพ : ได้รับความเอื้อเฟื้อจาก

งานโสตทัศนูปกรณ์ สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์-
ของชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ภาพปก ชมภูภา หงษ์สุวรรณ

พิมพ์ที่ บริษัท ประชาชน จำกัด (แผนกการพิมพ์)

๓๕ ซอยพิพัฒน์ ถนนสีลม กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐

นายนิรันดร์ เหนระกุล ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา ๒๕๒๖

โทร. ๒๓๔-๒๐๖๒, ๒๓๕-๐๓๘๘

คำนำ

ด้วยคณะกรรมการส่งเสริมศาสนา ในคณะกรรมการ
เอกลักษณ์ของชาติ พิจารณาเห็นว่า หนังสือเรื่องวินัยที่ได้ศึกษา
ดีแล้ว ซึ่งนายสมภพ จันทรประภา เป็นผู้เรียงและเป็นหนังสือที่
ได้รับพระราชทานรางวัล ในการประกวดหนังสือสอนพระพุทธ
ศาสนาแก่เด็กเนื่องในงานพระราชพิธีวิสาขบูชา พุทธ
ศักราช ๒๕๑๐ เป็นหนังสือที่ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในหลัก
ธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยใช้ภาษาอย่างง่าย ๆ และมีลีลา
การเขียนที่ชวนอ่าน หากจะจัดพิมพ์เผยแพร่ขึ้นอีกครั้งหนึ่งก็จัก
อำนวยประโยชน์แก่เด็ก เยาวชน ตลอดจนบุคคลทั่วไป ให้
มีความสนใจ และความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับ “วินัย” ซึ่งเป็นธรรม
สำคัญข้อหนึ่งในพระพุทธศาสนา คณะกรรมการส่งเสริม
ศาสนาฯ จึงได้เรียนขออนุญาตจากนายสมภพ จันทรประภา ผู้
เรียบเรียง เพื่อตีพิมพ์หนังสือดังกล่าวขึ้นเผยแพร่อีกวาระ
หนึ่ง ซึ่งก็ได้รับความเมตตาอนุญาตให้จัดพิมพ์ขึ้นได้ตามความ
ประสงค์ คณะกรรมการส่งเสริมศาสนาฯ จึงขอขอบพระคุณ
นายสมภพ จันทรประภา ผู้เรียบเรียงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

คณะกรรมการส่งเสริมศาสนา หวังว่าหนังสือเรื่อง
วินัยที่ได้ศึกษาดีแล้ว นี้ จัดเป็นเครื่องน้อมนำ และชักจูงพุทธ
ศาสนิกชนชาวไทย ให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมทาง
พระพุทธศาสนาเรื่องวินัยได้ตามสมควร

คณะกรรมการส่งเสริมศาสนา

สารบัญ

วินัยที่ได้ศึกษาดีแล้ว

หน้า

คำนำ

บทนำ

๑

บทที่ ๑ การศึกษาเรื่องความสะอาดทางกาย

๕

บทที่ ๒ การศึกษาเรื่องความสะอาดทางวาจา

๒๓

บทที่ ๓ การศึกษาเรื่องความสะอาดทางใจ

๓๕

บทส่งท้าย สรุปความ

๔๓

วินัยที่ได้ศึกษาดีแล้ว

คณะอนุกรรมการส่งเสริมศาสนา

ที่ รล. ๐๐๐๒/๑๔๕๑

สำนักราชเลขาธิการ

๒๗ เมษายน ๒๕๑๐

เรื่อง การประกวดแต่งหนังสือแสดงพระพุทธศาสนาสำหรับ
สอนเด็ก

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการวัฒนธรรม

อ้างถึง หนังสือที่ สร. ๐๔๐๑/๔๘๒๑ ลงวันที่ ๑๐ เมษายน
๒๕๑๐

ตามที่แจ้งรายงานของราชบัณฑิตยสถาน ขอให้คำแนะนำ
กราบบังคมทูลพระกรุณา ขอรับพระบรมราชวินิจฉัยการ
ประกวดแต่งหนังสือแสดงพระพุทธศาสนาสำหรับสอนเด็ก
ตามหัวข้อธรรม เรื่อง “วินัยที่ได้ศึกษาดีแล้ว” เพื่อรับพระราช
ทานรางวัลและพิมพ์พระราชทานในงานพระราชพิธีทรงบำเพ็ญ
กุศลวิสาขบูชา ประจำปี พ.ศ. ๒๕๑๐ ซึ่งราชบัณฑิตยสถาน
ได้พิจารณาเห็นชอบด้วยกับความเห็นของสำนักศิลปกรรม
ฉบับหมายเลข ๒ ของนายสมภพ จันทรประภา เป็นผู้แต่ง และ
ฉบับหมายเลข ๗ ของนายเกษม บุญศรี เปரியัญ เป็นผู้แต่ง
อยู่ในเกณฑ์ที่จะได้รับพระราชทานรางวัล ดังสำเนาจากต้น
ฉบับทั้งสองที่ส่งไป สำนักเลขาธิการคณะกรรมการวัฒนธรรมได้นำความ
กราบทูลเสด็จในกรมฯ รอนายกรัฐมนตรี รักษาราชการแทน

นายกรัฐมนตรี ทรงพิจารณาแล้ว ความละเอียดแจ้งอยู่แล้ว นั้น

ได้นำความกราบทูลผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ทรง
ทราบแล้ว ในพระปรมาภิไธย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
โปรดให้ฉบับหมายเลข ๒ ได้รับพระราชทานรางวัลที่ ๑ และ
ฉบับหมายเลข ๗ ได้รับพระราชทานรางวัลที่ ๒

วินิต นาวิกบุตร

(นายวินิต นาวิกบุตร)

หัวหน้ากองการในพระองค์

รักษาราชการแทน ราชเลขาธิการ

ด่วน

ที่ สร. ๐๕๐๑/๔๘๒๑

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

๑๐ เมษายน ๒๕๑๐

เรื่อง การประกวดแต่งหนังสือแสดงพระพุทธรศาสนาสำหรับ
สอนเด็ก

ทูล ราชเลขาธิการ

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาจากต้นฉบับหนังสือแสดงพระพุท
ธศาสนา เรื่องวินัยที่ได้ศึกษาดีแล้ว รวม ๒ ฉบับ

ด้วยราชบัณฑิตยสถานแจ้งมาว่า การประกวดแต่งหนังสือ
แสดงพระพุทธรศาสนาสำหรับสอนเด็ก เพื่อรับพระราชทาน
รางวัลและพิมพ์พระราชทานในงานพระราชพิธี ทรงบำเพ็ญ
กุศลวิสาขบูชา ประจำปี พ.ศ. ๒๕๑๐ ได้ดำเนินการเสร็จ
เรียบร้อยแล้ว จึงขอเสนอรายงานดังต่อไปนี้ คือ การประกวด
แต่งประจำปีนี้ ราชบัณฑิตยสถานได้ประกาศให้แต่งประกวด
ตามหัวข้อธรรมเรื่อง “วินัยที่ได้ศึกษาดีแล้ว” อันมาในมงคล
สูตร ซึ่งเป็นหัวข้อธรรมลำดับต่อจากปีที่แล้ว มีผู้แต่งส่งเข้า
ประกวดรวม ๗ ราย เป็นคฤหัสถ์ชายทั้งสิ้น ราชบัณฑิตยสถาน
ได้อาราธนาให้พระธรรมโกศาจารย์ วัดมหาธาตุยุวราช
รังสฤษฎ์เป็นกรรมการตรวจในทางหลักธรรม ซึ่งเป็น

การตรวจขึ้นต้น พระธรรมโกศาจารย์ได้ตรวจพิจารณาคัดเลือกแล้ว เสนอความเห็น ว่า ฉบับที่แต่งถูกต้องตามหลักธรรม ซึ่งสมควรได้รับการพิจารณาต่อไปมี ๓ ฉบับ คือฉบับหมายเลข ๒, ๓ และ ๗ ราชบัณฑิตยสถานจึงได้เสนอหนังสือทั้ง ๓ ฉบับนั้น ให้สำนักศิลปกรรมตรวจในเชิงวรรณคดีอีกชั้นหนึ่ง สำนักศิลปกรรมได้ตรวจแล้วเสนอความเห็น ว่า ใน ๓ ฉบับนี้ ฉบับหมายเลข ๒ เป็นสำนวนภาษาไทยสมัยปัจจุบันที่ใช้ได้ แม้จะไม่ราบเรียบถึงขั้นเป็นแบบแผนทางวิชาการ แต่ก็เป็นสำนวนที่ไม่ออกนอกแบบนอกทางจนเกินไป มีลักษณะเป็นแบบจินตนาการเข้าถึงอารมณ์ และเข้าใจเด็กได้ง่าย เพราะฉะนั้นจึงมีโครงเรื่องแปลกไปไม่ซ้ำกับที่เคยได้รับพระราชทานรางวัลในปีที่แล้ว ๆ มา นับเป็นวิวัฒนาการความก้าวหน้าส่วนหนึ่ง ฉบับหมายเลข ๗ สำนวนแต่งเรียบร้อยเป็นภาษาไทยที่ดี มีลักษณะหนักไปในทางวิชาการ แต่อ่านแล้วไม่ชวนให้เกิดอารมณ์ร่าเริงแก่เด็กให้สนใจต่อไป โครงเรื่องก็เป็นแบบเดียวกับปีที่แล้ว ๆ มา ไม่มีแปลกมีใหม่ขึ้น ทั้งสองฉบับนี้ดีกันไปคนละแนว ส่วนฉบับหมายเลข ๓ แต่งตามแบบ อย่างหมายเลข ๗ แต่สำนวนแต่งสู้ฉบับหมายเลข ๗ ไม่ได้ จึงเห็นสมควรให้ตกไป ราชบัณฑิตยสถานได้พิจารณาเห็นชอบด้วย จึงได้เปิดรายชื่อผู้

แต่ง ปรากฏว่า ฉบับหมายเลข ๒ นายสมภพ จันทรประภา
เป็นผู้แต่ง และฉบับหมายเลข ๗ นายเกษม บุญศรี เปรียญ
เป็นผู้แต่งราชบัณฑิตยสถานจึงขอให้หน้าความกราบบังคมทูล
พระกรุณาขอรับพระบรมราชวินิจฉัย เมื่อทรงเลือกฉบับใดให้
ได้รับพระราชทานรางวัลที่ ๑ แล้ว อีกฉบับหนึ่งก็อยู่ในเกณฑ์
ได้รับพระราชทานรางวัลที่ ๒ ตามนัยแห่งประกาศราช
บัณฑิตยสถานว่าด้วยการประกวดแต่งหนังสือแสดงพระพุท
ศาสนาสำหรับสอนเด็ก ซึ่งสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ได้นำความกราบทูลเสด็จในกรมฯ รองนายกรัฐมนตรี รักษา
ราชการแทนนายกรัฐมนตรี ทรงพิจารณาแล้ว ขอให้หน้าความ
กราบบังคมทูลฯ ต่อไปได้

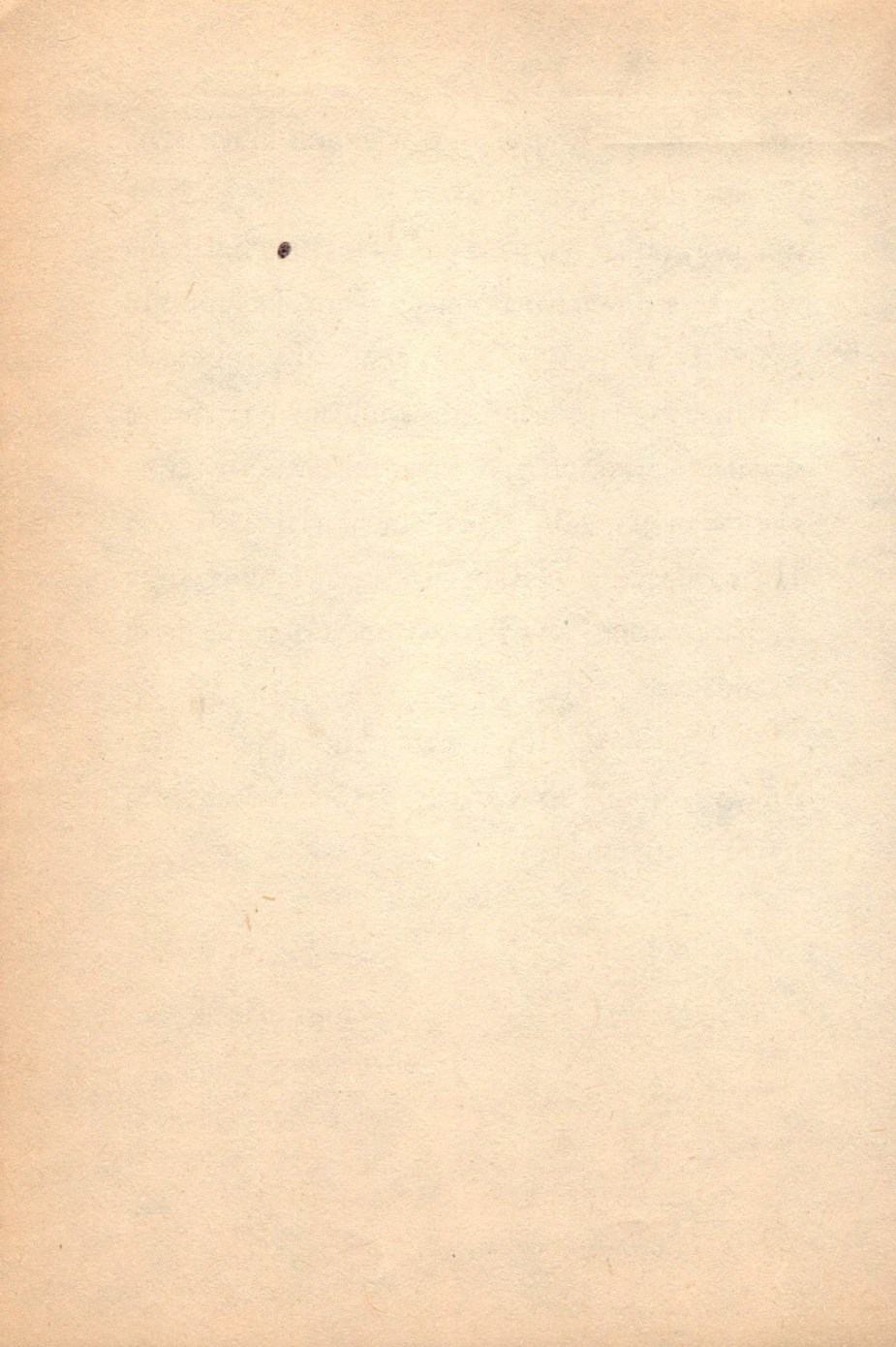
จึงทูลมาเพื่อขอได้โปรดนำความกราบบังคมทูลพระกรุณา
เรียนพระราชปฏิบัติ การจะควรประการใดก็สุดแล้วแต่จะทรง
พระกรุณาโปรดเกล้าฯ

แล้วแต่จะโปรด

มบุญ บริสุทธ

(นายมบุญ บริสุทธ)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

หนังสือสอนพระพุทธศาสนาแก่เด็ก เรื่อง วินัยที่ได้ศึกษาดีแล้ว

บทนำ

วันหนึ่งผมเดินเล่นอยู่ในกรุงลอนดอน เผอิญทางที่ผ่าน
ไปนั้นมีโรงหนังใหญ่ตั้งอยู่ กำลังฉายเรื่องที่มาถ่ายทำไปจาก
ทางแถบเมืองเราก็กเกิดความอยากดู แต่พอมองเห็นคนที่ยืนคอย
ซื้อตั๋วแล้วก็หมดกำลังใจ เพราะยืนกันเป็นแถวยาวตั้งแต่หน้า
ห้องขายตั๋วจนออกมาตามบาทวิถี เลี้ยวไปจนถึงมุมถนน
ประมาณคนได้กว่าร้อย ที่จริงเวลานั้นฝนก็ตกพริ้ว ๆ อากาศ
ก็ค่อนข้างเย็น คนที่ยืนอยู่ในแถวก็เห็นยืนกันอย่างสงบ ใครมาที่
หลังก็ต่อท้ายไปเรื่อย ๆ ไม่เห็นใครมาแทรกมาแซง ไม่เห็นใคร
มาเที่ยวฝากคนต้น ๆ แถวซื้อตั๋ว ที่จริงภาพอย่างนี้ก็ได้เห็นอยู่
เสมอไม่ตามสถานีรถไฟก็ป้ายรถเมล์ดูไม่ว่าอะไรถ้าจำเป็นแล้ว
เขาก็รู้จักคอยกันไม่แก่งแย่งกัน เห็นแล้วเพลินตาสบายใจ ที่จริง
ภาพที่เห็นแล้วสบายใจอย่างนี้ทางเมืองไทยก็มี ผมเคยเห็นมาแต่
แรกเกิดก็ว่าได้ เป็นภาพของพระสงฆ์ออกบิณฑบาตตาม

ชนบทในยามเช้าตรู่ พระท่านจะเดินกันเป็นแถวสี่เหลี่องของ
จิวรตัดกับสีเขียวของต้นไม้ที่ท่านผ่านนั้นงามจับตาจริง ๆ การ
เคลื่อนไหวของท่านน่าดูมาก เต็มไปด้วยความสำรวม ไม่ส่าย
หน้าส่ายตาลอกแลก ก้าวของท่านแต่ละก้าวมันคงจ้งหะสม่า
เสมอไม่สู้เร็วไม่สู้ช้า ถึงที่มีคนถวายอาหารท่านก็หยุด องค์กร์ที่อยู่
หัวแถวเข้าไปรับก่อนแล้วก็ผ่านไป องค์กร์ต่อไปก็เข้าไปรับที่ละ
องค์กร์ ๆ ตามลำดับไม่มีการแข่งการแย่ง

เด็ก ๆ ในเมืองไทยทุกวันนี้ก็รู้จักการเข้าแถวคอย ไม่ชิง
กันขึ้นหน้า ใครมาก่อนไปก่อน ดูแล้วก็ชื่นใจทุกที เพราะเคยเห็น
เด็กแต่ก่อนเวลาแย่งทานตามงานวัดในงานบวชนาค หรือเผาศพ
แล้วขัดใจ เพราะไม่มีใครปรานีใครในเวลาเช่นนั้น เด็กโตผลึก
เด็กเล็กกระเด็น เด็กเล็กด้วยความอยากได้ก็กลับเข้ามาให้
เขาผลึกอีกอย่างทรหด เต็มไปด้วยความมักได้ เห็นแก่ตัว ขาด
ความเมตตา กรุณา ไม่น่ารัก เหมือนสุนัขเวลาแย่งกระดูกกันไม่
มีผิด เดียวนี้การโปรยทานไม่ได้เห็นมานานแล้ว ดูจะเป็นการดี
ที่หมดไปเสียได้

การรู้จักคอยกัน รู้จักเคารพในความมาก่อนมาหลังกัน
ไม่แย่งชิงกัน ไม่เอาเปรียบกัน ไม่บ่นพร่ำรำพันเวลาคอย ไม่พูด
จาเสียดสีคนที่มาก่อน ซึ่งพบในคนอังกฤษก็ดี พบในพระสงฆ์

พระสงฆ์เดินชมพระศรีรัตนเจดีย์ ในวัดพระศรีรัตน
ศาสดาราม (วัดพระแก้ว) เป็นพระเจดีย์ที่รัชกาล
ที่ 4 โปรดให้สร้างตามแบบพระสอุปในวัดพระ
ศรีสรรเพชญ์ กรุงเก่า

กิติ พบในเด็ก ๆ ไทยทุกวันนี้กิติ เป็นลักษณะที่เรียกว่า วินัย ซึ่งใช้เป็นเครื่องควบคุมคนให้เป็นคนมีใจดี เป็นคนเรียบร้อยทั้งทางกิริยามารยาทหรือการพูดจา สะดวกที่จะอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะด้วยความบริสุทธิ์ เราคงจะเคยได้ยินกันมาแล้วว่าเป็นทหารต้องมีวินัย ถ้าไม่มีวินัยกองทหารก็ไม่ใช้กองทัพ แต่เป็นกองโจร เอากันไกล ๆ ตัว ลูกเสือกิติ อนุสมาชิกสมาคมนักกิติที่เราสมัครเข้าเป็นสมาชิกกันก็ต้องมีวินัย ถ้าไม่มีวินัยเราก็ไม่ใช่ลูกเสือ ไม่ใช่อนุสมาชิกสมาคมนักกิติ การที่คนอังกฤษไม่แพ้ในสงครามโลกครั้งที่แล้ว ก็เพราะคนอังกฤษมีวินัยดี ทำให้มีขวัญดี ไม่มีการจลาจลวุ่นวาย แม้แต่ถูกภัยทางอากาศหนักจนลิ้มหูลิ้มตาไม่ขึ้น ข้าศึกก็ประชิดติดอยู่ชายฝั่งเพียงแต่จะข้ามช่องแคบมาเท่านั้น รัฐบาลอังกฤษจึงทำการต่อสู้ได้โดยสะดวก เพราะสู้แต่ข้าศึกภายนอกด้านเดียวไม่ต้องห่วงภายใน และนอกจากไม่ต้องห่วงแล้ว ยังได้ความร่วมมือร่วมใจจากชาวบ้านชาวเมืองภายในเกาะอย่างสุดชีวิตอีกด้วย

พระพุทธเจ้าท่านทรงเห็นความจำเป็นในข้อนี้ ท่านจึงได้ทรงตั้งวินัยขึ้นไว้ให้พระสงฆ์ซึ่งเป็นศิษย์ของท่านทำตาม และเพราะจุดหมายปลายทางที่เป็นความปรารถนาของพระสงฆ์นั้น ทั้งสูงทั้งละเอียด จะสำเร็จได้ต้องทำตัวทำคำพูด ทำใจให้

บริสุทธิ วินัยของพระสงฆ์จึงเข้มงวดมาก แต่สำหรับพวกเรา
ชาวบ้านที่ท่านแนะนำไว้นั้นไม่เข้มงวดเท่าของพระ ใคร ๆ ก็ทำ
ได้ ถ้าอยากจะอยู่เย็นเป็นสุข วินัยของทหาร วินัยของข้าราชการ
วินัยของลูกเสือ ก็อาศัยหลักที่มีอยู่ในวินัยที่พระพุทธเจ้าท่าน
ทรงตั้งไว้ มาดัดแปลงวินัยสำหรับชาวบ้านที่ท่านเรียกว่า อาคரிய
วินัย ซึ่งฟังดูไม่แปลกหูเลย “อาคาร” เราก็ได้ยินอยู่เสมอและรู้
ว่าบ้านเรือน “อาคารียวินัย” ก็อาจจะแปลไว้ว่าเป็นวินัยของชาว
บ้าน หรือวินัยของประชาชน”

ที่มาของวินัยในพระพุทธศาสนานั้น มีมาเมื่อครั้งพระพุทธ
เจ้าประทับอยู่ในดงมะม่วงของนายจุนทะ ซึ่งเป็นบุตรช่างทอง
ใกล้กับเมืองปาวา ประเทศอินเดีย ครั้งนั้นนายจุนทะ กราบทูล
ขอให้ทรงอธิบายถึงความสะอาดอันแท้จริงว่ามีอยู่ที่ใด พระ
พุทธเจ้าทรงตอบว่า ความสะอาดอันแท้จริงนั้นเป็นข้อปฏิบัติมีอยู่
ในวินัยของพระพุทธศาสนา แล้วทรงอธิบายต่อไปว่า ความไม่
สะอาดนั้นมีด้วยกัน ๓ อย่าง คือ ความไม่สะอาดด้วยกายอย่าง ๑
ความไม่สะอาดด้วยวาจาอย่าง ๑ ความไม่สะอาดด้วยใจอย่าง ๑

ความไม่สะอาดด้วยกาย มี ๓ ข้อ คือ

๑. ขอบฆ่าสัตว์ ทรมานสัตว์

๒. ขอบลักขโมย

๓. ชอบทำผิดทางเพศ

ความไม่สะอาดด้วยวาจา มี ๔ ข้อ คือ

๑. ชอบพูดปด

๒. ชอบพูดส่อเสียด

๓. ชอบพูดหยาบคาย

๔. ชอบพูดเพ้อเจ้อเหลวไหล

ความไม่สะอาดด้วยใจ มี ๓ ข้อ คือ

๑. โลภมาก

๒. มีความพยาบาท

๓. มีความเห็นผิดเป็นชอบ

ความไม่สะอาดทั้ง ๑๐ นี้ เป็นทางนำไปสู่ความชั่ว ทำ
อย่างไร ๆ ก็ไม่สะอาดขึ้นได้ ถ้าจะให้สะอาดต้องปฏิบัติตามที่
ได้ทรงบัญญัติไว้เป็นวินัย คือ

ความสะอาดด้วยกาย มี ๓ ข้อ คือ

๑. ไม่ฆ่าและไม่ทรمانสัตว์

๒. ไม่ลักขโมย

๓. ไม่ทำผิดในทางเพศ

ความสะอาดด้วยวาจา มี ๔ อย่าง คือ

๑. ไม่พูดปด

๒. ไม่พูดส่อเสียด

๓. ไม่พูดคำหยาบ

๔. ไม่พูดเพ้อเจ้อเหลวไหล

ความสะอาดด้วยใจ มี ๓ อย่าง คือ

๑. ไม่มักได้ ไม่โลภ

๒. ไม่พยาบาท

๓. ไม่เห็นผิดเป็นชอบ

รวมด้วยกัน ๑๐ ข้อ เรียกว่า “กุศลกรรมบถ” ซึ่งแปลว่า การกระทำเพื่อไปสู่ความดี

ถ้าผู้ใดประพฤติตาม ผู้นั้นได้ชื่อว่าพาตนไปสู่ความดี เพราะความประพฤตินั้นเป็นความประพฤติที่สะอาด บริสุทธิ์ไม่ทำความเดือดร้อนให้แก่ผู้ใด จะได้รับแต่ความสรรเสริญ

หลังจากที่ทรงอธิบายจบแล้ว นายจุนทะก็เห็นจริง ข้อปฏิบัติดังกล่าวชาวบ้านที่นับถือพุทธศาสนา ยึดถือเอาเป็นวินัยสำหรับตน เรียกกันว่า “อาคาริยวินัย” (ซึ่งถ้าจะแปลเอาความกันในปัจจุบันก็อาจจะแปลได้ว่าเป็นวินัยของประชาชน) บ้างกุศลกรรมบถบ้าง

ต่อจากนั้นมาอีกนาน พระพุทธเจ้าท่านเสด็จไปประทับอยู่ ณ วัดเชตวัน ใกล้เมืองสาวัตถี ระหว่างที่ประทับอยู่ ณ วัดนั้น

ในคืนวันหนึ่ง มีท่านผู้หนึ่งมาเฝ้า และกราบทูลว่า บรรดาผู้ที่หวังจะให้ความสวัสดีบังเกิดมีแก่ตน ต่างก็พยายามหามงคลทั้งหลายว่า อะไรคือมงคลอันสูงสุดที่จะบันดาลความสวัสดีให้แก่ตนอย่างแท้จริง เพราะความสวัสดีนั้นจะเกิดได้จากมงคลอันสูงสุดเท่านั้น พระพุทธเจ้าจึงทรงอธิบายให้ทราบว่ามงคลอันสูงสุดนั้นมีอยู่ ๓๘ มงคลด้วยกัน ใครกระทำได้ ผู้นั้นจะไม่ใช่ผู้แพ้ในทุกทาง และจะได้รับแต่ความสวัสดี มงคลอันสูงสุด ๑ ใน ๓๘ มงคลนั้น กล่าวไว้ว่าจะเกิดแก่ผู้ที่มี “วินัยที่ได้ศึกษาดีแล้ว”

ดังนั้น จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจว่าวินัยที่ได้ศึกษาดีแล้วสำหรับเด็ก ๆ เราจะเป็นอย่างไร เพราะวินัยเราก็กู้แล้วว่ามียูอยู่ ๑๐ ข้อ เพื่อที่เราจะได้เป็นผู้รับความสวัสดี ซึ่งเป็นความปรารถนาของคนทั้งปวง

บทที่ ๑

การศึกษาเรื่องความสะอาดทางกาย

ความสะอาดแสดงออกทางกายนั้นแสดงได้ ๓ อย่าง คือ

๑. ไม่ฆ่าและไม่ทรمانสัตว์

๒. ไม่ลักขโมย

๓. ไม่ทำผิดในทางเพศ

๑. ไม่ฆ่าและไม่ทรمانสัตว์

การฆ่าได้แก่การทำให้ตาย ไม่ว่าผู้ที่ถูกทำให้ตายนั้นจะเป็นคนหรือสัตว์ ปัญหาจึงมีว่าเหตุใดจึงต้องมีการฆ่ากัน อยู่ด้วยกันสบาย ๆ ในโลกนี้ไม่ได้หรือ ไปฆ่ากันเสียให้ตายทำไม ที่จริงก็ควรจะเป็นอย่างนั้น แต่ใจคนเราไม่เหมือนกัน บางคนมีใจดี บางคนมีใจชั่ว มีนิทานเก่าอยู่เรื่องหนึ่งเป็นเรื่องของพรานกับกวาง เนื้อความมีอยู่ว่า

นายพรานคนหนึ่งออกไปล่าสัตว์ในป่า วันนั้นยิงกวางได้ตัวหนึ่งตั้งแต่เช้า เขาดีใจมาก แต่กวางตัวที่ถูกยิงนั้นยังไม่ตายได้ร้องขอชีวิตต่อนายพรานว่า

“นายพรานเจ้า อย่าฆ่าฉันเลย”

“ข้าไม่ได้ฆ่าเจ้า” นายพรานตอบ

“แต่ท่านยิงข้านี้” กวางแย้ง

“ข้ายิงเล่น ๆ” นายพรานเสียง

“การเล่นอย่างนี้ไม่ดีแน่” กวางท้วง

“แต่ดีสำหรับข้า” นายพรานตอบอย่างยโส

“ดียังไง” กวางสงสัยจึงถามต่อ

“ก็เป็นอาหารของข้านะซี”

“แต่การหาอาหารกับการเล่นมันคนละอย่างนี่นาย” กวาง
ยังคงพยายามต่อไป

นายพรานได้ยืนดังนั้นจึงก้มลงตอบว่า

“สำหรับข้า สองอย่างพร้อมกัน”

“แต่เจ้าไม่รู้หรือว่ามันหมายถึงความตายของข้า”

“ข้ารู้” นายพรานตอบ

“อ้าว รู้แล้วทำไมท่านจึงทำล่ะ”

“เป็นเรื่องธรรมดา” นายพรานตอบพร้อมกับยกไหล่

“ก็ถ้าเป็นเจ้าบ้างล่ะ” กวางพ้อ “ถ้าคนอื่นทำร้ายเจ้าบ้าง
ล่ะ”

“ก็เป็นธรรมดา” พรานตอบ

ทันใดนั้นก็มีเสือใหญ่ตัวหนึ่งกระโดดเข้ามาตะบปบพรานไว้

พรานจึงร้องขึ้นว่า

“โฮ่ เสือ ทำไมเจ้าจึงทำร้ายข้าเช่นนี้”

เสือตอบว่า

“ข้าจะกินเจ้าเป็นอาหารล่ะซี”

“เจ้าไม่ควรทำร้ายข้าเลย” พรานโอดครวญ

“ที่เจ้าทำร้ายข้า เจ้าว่าเป็นของธรรมดา” กวางเอ่ยขึ้น

“นี่ก็เป็นของธรรมดาเหมือนกัน”

นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า การทำความทุกข์ให้แก่ผู้อื่น
ก่อนทำควรคิดถึงตัวเองบ้าง

เวลาเราینگก ตกปลา ที่จริงเราก็มั่นใจว่าเราไม่ได้อยากกินมัน
เพราะถึงเราฆ่ามันไม่ได้เราก็มีกิน และเราก็ไม่ได้โกรธมันด้วย
เพราะมันไม่เคยมาทำอะไรเรา แต่เราฆ่ามันเพราะเราเห็น
สนุกในการที่จะเป็นผู้ชนะ เห็นสนุกในการเป็นผู้มีฝีมือแม่น
ยำ ซึ่งความเห็นเหล่านี้เป็นความหลงผิด เราสนุกข้างเดียว
นกหนู ปูปลา ไม่ได้สนุกด้วยเลย มันโง่กว่าเรา มันเก่งไม่เท่าเรา
เราจึงทำได้ทำเอา ลูกนกที่คอยแม่เอาเหยื่อไปป้อนคงชะเง้อคอ
คอยด้วยความหิว คอยแล้วคอยเล่า แม่ก็ไม่เห็นมา ลูกนกจะเป็น
อย่างไรต่อไป ใครก็ทายถูกถ้าแม่ของมันถูกเรายิงตายเสียแล้ว

ผมเคยไปเที่ยวป่ากับเพื่อนคนหนึ่ง ป่านั้นเป็นป่าดงดิบ เราต้องชี้ช้างกันเข้าไประหว่างทางเพื่อนผมเห็นค่างตัวหนึ่งบนต้นไม้ จึงยิงมันทันที ฝีมือแม่นมาก ค่างตัวนั้นถูกปืนที่ท้อง แต่มันไม่ยอมร่วงคงจับกิ่งไม้แน่นอยู่ และทำอาการพิกล เราไม่รู้ว่ามันทำอะไร ต่อมาเมื่อได้ยินเสียงร้องของลูกค่าง จึงได้รู้ว่าเป็นค่างแม่ลูกอ่อน แม่ค่างรู้ตัวว่าจะตายเป็นห่วงลูก จึงตัดสินใจกัดลูกให้ตายตาม คงจะรู้ว่าทิ้งเอาไว้ลูกจะลำบาก เพื่อนผมตกใจมาก ยิ่งซ้ำจนตายสนิท ร่วงลงมาทั้งแม่ทั้งลูก นอนตายตาแป๋ว พวกคนงานก็แบเอาไปแกงกินเมื่อถึงที่พัก ผมกินกับเขาไม่ลง และบอกกับตัวเองว่าจะไม่ยิงสัตว์อีกเลย ผมคิดถึงแม่ของผมเต็มทีคืนนั้น

ที่นี้ถึงไม่ฆ่า เพียงแต่ทำร้ายร่างกาย ท่านก็ไม่เห็นด้วย เพราะคนถูกทำร้ายร่างกายนั้นต้องได้รับบาดเจ็บ บางทีอาจจะพิการ ทำมาหากินไม่ได้จนตลอดชีวิต เพราะเช่นนั้น การชกต่อยวิวาทกัน ท่านจึงห้ามนักห้ามหนา

การทรมานสัตว์อีกอย่างหนึ่งท่านก็ว่าบาป แต่ที่ผมจะรู้ว่าบาปก็หลังจากจึงหรีด ปลากัด เสียชีวิตไปเพราะผมสกกี่ตัว แล้วก็ไม่ว่า รู้สึกสนุกจริง ๆ เวลานั้น ยิ่งจึงหรีดของเราชนะยิ่งสนุกใหญ่ บางคนเอาเมล็ดผลไม้ที่กินแล้วมาให้มันกินเพื่อให้ดู

ยิ่งขึ้น ผมเคยแต่เอาเส้นผมคล้องคอมันแล้วหมุนให้มันเวียนหัว
ก่อน จึงปล่อยลงไปกัดกับเขา มาเดี๋ยวนี้ใครมาจ้างผมเท่า
ไหร่ผมก็ไม่ทำ เพราะเวลาเวียนหัวแล้ว คิดถึงจิ้งหรีดทุกที่
ขนาดที่ไม่ถึงมีใครมาจิกหัวแล้วผมยังแทบตาย ถ้าถูกทำ
เหมือนจิ้งหรีดคงตายไปนานแล้ว “ขอโหสิเถิด จิ้งหรีดเอ๋ย
ปลา กัดเอ๋ย ขำรังแกเจ้า เพราะข้าไม่ได้เอาใจเข้าไปใส่ใจเจ้า
ขอให้เจ้าไปเกิดในที่ชอบเถิด”

การฆ่าและทรمانสัตว์เป็นเรื่องของคนมีใจชั่ว คนมีใจชั่ว
นั้นได้แก่คนโลภมาก โทสะมาก ใจคอเหี้ยมโหดไม่คิดถึงใจเขาใจ
เรา การที่เราจะปฏิบัติตัวของเรตามวินัยในเรื่องไม่ฆ่าและ
ทรمانสัตว์ เราจึงต้องทำให้ของเราให้เป็นใจดี ๒ ประการ คือ

๑. มีความเมตตา ความเมตตานี้หมายถึงปรารถนาที่จะ
เห็นสัตว์ทั้งหลายทั้งปวง มีความสุข โดยเอาใจเขามาใส่ใจ
เรา เพราะเราเองก็ต้องการความสุข ใครมาฆ่าพ่อรังแกแม่เรา
เราก็หมดความสุขหมดที่พึ่ง เราไม่ชอบ ดังนั้น สัตว์ที่ถูกฆ่า
ถูกรังแก ถ้ามันมีลูก ลูกก็คงหมดที่พึ่งหมดความสุข หมดทุกสิ่ง
ทุกอย่างเหมือนกับเรา

๒. มีความกรุณา ความกรุณานี้หมายถึงความปรารถนา

ที่จะเห็นสัตว์ทั้งหลายทั้งปวงพ้นจากความทุกข์ เพราะเราเอง
เราก็มองมีความทุกข์ในการที่จะถูกใครข่มเหงรังแกฆ่าฟัน
เราหรือพ่อแม่พี่น้องของเรา ก็เมื่อเราไม่ชอบดั่งนั้น เหตุใด
เราจึงจะไปทำความทุกข์ให้กับคนอื่นเพราะเขาก็คงไม่ชอบ
เช่นเดียวกับเรา และเมื่อพบว่าเขามีความทุกข์ เราก็ต้องช่วยเขา

โดยการทำให้ใจมั่นคงและปฏิบัติตามความตั้งใจดังกล่าว
๒ ข้อ เราจะพบว่าใจคอของเราผ่อนคลาย เราจะมองเห็น
แต่ความสดชื่นรื่นรมย์รอบ ๆ ตัว เพราะเราเองก็มีความสุข
ผู้คนที่อยู่รอบ ๆ ตัวเราก็มีความสุข หน้าตายิ้มแย้มแจ่มใสเข้าหา
กัน

๒ ไม่ลักขโมย

การที่ยึดถือเอาวัตถุสิ่งของที่เจ้าของไม่ได้อนุญาตให้
นั้น ถือว่าเป็นการทำชั่ว ถ้าแม้ว่าสิ่งของนั้นจะไม่มีเจ้าของ
ปรากฏเป็นตัวตน แต่มีผู้รักษาหวงแหน เช่นของที่มีผู้อุทิศให้กับ
สาธารณะ เช่น ให้กับวัด ให้กับโรงพยาบาล ให้กับโรงเรียน
เป็นของกลาง ก็ถือเป็นการทำชั่ว การทำชั่วโดยวิธีนี้ มีหลาย
แบบ ทำโดยลักเขาเวลาเจ้าของไม่อยู่บ้าง ฉกเขาเวลาเจ้าของ
เผลอแล้ววิ่งหนีไปบ้าง ขูกรรโชกว่าถ้าไม่ให้แล้วจะฆ่าเสียบ้าง

ปล้นโดยยกพวกไปช่วยกันบ้าง การฉ้อโกงของเขา การหลอกลวงเอาของเขา มา การยักยอกของของเขา อะไรต่าง ๆ เหล่านี้ ถือกันว่าเป็นการทำชั่วโดยตรง แบบนี้ไม่ว่าจะทำเอง หรือใช้จ้างวานให้คนอื่นทำก็ดี เรียกว่าเป็นการกระทำของโจร

การรับสินบนเพื่อยอมให้ทำความผิด การรับซื้อของโจร การปกปิดเอาทรัพย์สินของเพื่อนฝูง ถึงแม้จะไม่มีลักษณะเป็นโจรก็ดี แต่ก็นับเนื่องเข้าเป็นพวกเดียวกันได้ เพราะทรัพย์สินที่ได้มาเป็นทรัพย์สินที่ไม่บริสุทธิ์

สำหรับเด็ก ๆ โดยทั่ว ๆ ไปนั้น โอกาสที่จะทำความชั่วดังกล่าวนี้น้อย แต่ก็มี ความชั่วประเภทนี้ที่เด็ก ๆ จะทำได้ คือ การทำลายข้าวของของคนอื่น การหยิบฉวยของบิดา มารดา ญาติพี่น้อง โดยไม่บอกกล่าว เพราะเป็นการกระทำที่ทำให้ทรัพย์สินของคนอื่นเสียหายไปบ้าง ตกมาอยู่แก่ตนบ้าง

ที่จริงมันเรื่องอะไรที่เราจะเที่ยวลักเที่ยวขโมยของเขา ของของใครใคร่ก็หวงด้วยกันทั้งนั้น เขาหาของเขามาก็ควรจะเป็นของเขา เราอยากได้เราก็หาของเราเอา หากจนได้ด้วยฝีมือของเรา เราจึงจะชื่นใจ เราสามารถยึดดอกของเราออกไปได้เต็มที่ และมองสบตาชาวบ้านได้อย่างตรงไปตรงมา ที่จริงคนที่เขินขโมยนั้น อย่างนี้กว่าเป็นสุข อาจจะมีกินมีใช้พุ่มเฟิย แต่สิ่งที่เขา

ไม่มีก็คือ ไม่มีความสามารถในการที่จะสัณยัตตาคนให้แข็งตา
อย่างไรก็ตาม แข็งไปไม่รอดถ้าไม่เชื่อไปดูได้ตามโรงพัก จะ
เห็นว่าคนขโมยนั้นหลบตาเราเสมอ การที่หลบตาเรา ก็เพราะ
เขาอายเรา อายทำไม อายก็เพราะรู้ว่าสิ่งที่ตนทำไปนั้นมันผิด
มันไม่ถูก และเขาทำไปทั้งรู้ ๆ

มีเรื่องเกี่ยวกับเรื่องนี้อยู่เรื่องหนึ่ง เป็นเรื่องของแม่ลูกคู่
หนึ่ง แม่นั้นมีลูกชายอยู่คนเดียวก็หลงรักมาก ไม่เขียนตีว่า
กล่าวเลย เด็กนั้นมีนิสัยขี้ขโมย ขณะไปโรงเรียนเห็นเพื่อนวางอะไร
เผือกขโมยมาอวดแม่ แทนที่แม่จะเ็ดดกลับดีใจ เอาของที่ลูกลัก
มาไปขายเอาเงินมาซื้อของกิน เป็นดังนี้มาจนโตเลยติดเป็นสันดาน
เที่ยวลักขโมยเขากินจนถูกจับได้ในวันหนึ่ง ทางบ้านเมืองก็คุมตัว
ไปฟ้องศาล ชาวบ้านที่ถูกขโมยก็ตามไปดูตัวและแข่งด่า นาง
แม่ก็ไปด้วย เห็นลูกเป็นโทษก็ร้องไห้ด้วยความสงสารเจ้า
ขโมย จึงขออนุญาตผู้คุมพุดกับมารดา และเมื่อได้รับอนุญาต
แล้วก็ไปกระซิบกับมารดาว่า

“แม่จ๋า ฉันดั่งติดตาราวครั้งนี้เพราะแม่แท้ ๆ”

นางแม่ได้ยืนดังนั้นก็ร้องไห้หนักขึ้นพลางว่า

“แม่อีกู้ แม่ตามใจลูก และมักได้มากไป”

“แต่แม่จ๋า” ขโมยนั้นพุดอย่างสำนึกผิด “ฉันยอมติดตาราว

รับผลการกระทำของตนเอง”

แม่ได้ยืนดั่งนั้นก็ยิ่งเสียใจ ร้องให้พุ่มพ่าย เดินจากไป เจ้าขโมยจึงประกาศว่า

“ผมขอสารภาพด้วยความจริงว่า การที่ผมตัดสินใจขโมยนี้ก็เพราะครั้งแรกได้เคยขโมยหนังสือของเพื่อนเพียงเล่มเดียว เอาไปให้แม่ผม แต่แทนที่แม่ผมจะห้ามปรามหรือทำโทษกลับสนับสนุนผม ผมจึงกลายเป็นคนขี้ขโมยต้องติดตะรางครั้งนี้”

คนที่ขโมยนั้นเราตัดสินใจกันได้ทีเดียวว่า เป็นคนสันคืดเป็นคนไม่มีมายาย เป็นคนที่ทำความเดือดร้อนให้แก่คนอื่นก็แล้วคนเรานะเกิดมาเป็นคนเหมือนกัน มีสองมือ สองเท้า มีตา มีสมอง มีอะไร ๆ เหมือนกัน ทำไมจึงจะยอมเป็นคนสันคืดจะสันอะไรก็สันไปเถิด สันเงิน สันทอง ก็ไม่ว่า ขออย่างเดียวอย่ายอมสันคืด มันหมดสง่าเอาทีเดียว พระเอกหนึ่งพระเอกละครที่เราเห็นว่าสง่าผ่าเผยนั้น ก็เพราะคนแต่งเขาแต่งให้เป็นคนเก่ง เป็นคนมีความสามารถไม่ยอมสันคืด

คนที่ถูกเพื่อนฝูงจับได้ว่าเป็นคนชอบลักชอบขโมยนั้นเท่าที่พบมาไม่มีใครคบเป็นเพื่อน นอกจากพวกชอบลักชอบขโมยด้วยกัน ซึ่งก็มีไม่กี่คน ผมไม่เห็นสนุกในการที่เกิดมาแล้ว

ไม่มีใครคบ และยังไม่นุกใหญ่ ถ้าเขาจับผมได้ว่าเป็น
ขโมย และเอาผมส่งเข้าคุกไป เพราะผมจะหมดโอกาสเที่ยว
หมดโอกาสเรียน หมดโอกาสที่จะอยู่กับแม่ของผม ผมคงต้องถูก
ทำงานหนัก เพราะในคุกเขาไม่ให้คนอยู่เฉย ๆ ที่ผมไม่ชอบ
อย่างยิ่งก็คือ ผมไม่อาจรู้ได้ว่าทรัพย์ที่ผมลักเขามานั้น เจ้าของ
เขาเดือดร้อนอย่างไรบ้าง และเขาสาปแช่งผมอย่างไร

แต่คนเราอยู่ในโลกนี้ต้องมีกินมีใช้ ดังนั้น การปฏิบัติตัว
ของเราตามวินัยในเรื่องไม่ลักขโมยก็ต้องอาศัยคำสอนของ
พระพุทธเจ้าที่ว่า

สัมมาอาชีวะ ซึ่งแปลได้ว่าทำมาหาเลี้ยงชีพโดยถูกต้อง
ตามกฎหมายและศีลธรรม ไม่ยอมที่จะให้ความโลภ ความเกียจ
คร้าน ความเห็นแก่ตัว มามีอำนาจเหนือและชักจูงให้เราหลีก
เลี่ยงกฎหมายหรือศีลธรรมด้วยวิธีต่าง ๆ เมื่อทำได้ดังนี้ เราจะ
พบว่าเราไม่มีเรื่องร้อนใจในการที่จะดำรงชีวิตอยู่ ไม่มีใครมาดู
หมิ่นเราได้ ตรงกันข้าม มีแต่คนเคารพนับถือและสรรเสริญทั่ว
ไป เพราะเราไม่ได้ทำความเดือดร้อนให้ผู้อื่น

๓. ไม่ทำผิดในทางเพศ

การทำผิดทางเพศเป็นข้อสุดท้ายที่เราอาจจะทำได้ทางกาย

สันมาอาชีวะ

ที่จริงเรื่องนี้เชื่อว่าท่านตั้งไว้ให้ผู้ใหญ่ละเว้น เพราะท่านเห็นว่าการที่คนไปเที่ยวแย่งคู่ผัวตัวเมียกันนั้นเป็นของไม่ดี กระเทือนใจกันรุนแรง และไม่เป็นลักษณะของมนุษย์ เพราะมนุษย์นั้นจะต่างกับสัตว์ก็ตรงเรื่องนี้ เราอาจจะพบสุนัขตัวผู้ตัวเมียแสดงความรักกันตามถนนบ่อย ๆ เตียวตัวนั้นแสดงกับตัวนี้ ตัวนี้แสดงกับตัวนั้น ตัวนั้นไปแสดงกับตัวโน้น ลูกออกมาไม่รู้ว่าเป็นลูกของตัวไหน แต่เราจะไม่ได้เห็นคนแสดงกันถึงขนาดนั้นตามที่แจ้ง คนแต่โบราณจึงได้ให้กำหนดและประกาศอย่างเปิดเผยว่า ชายผู้นั้นเป็นของหญิงผู้นี้ หรือหญิงผู้นี้เป็นของชายผู้นั้น ซึ่งเรียกกันว่า เป็นการแต่งงาน และเมื่อประกาศแล้ว คนอื่นไปยุ่งไม่ได้ในความรักของเขา ลูกเกิดมาจะได้รู้ว่าเป็นลูกของใคร การที่คนโบราณกำหนดไว้ดังนี้ จึงเป็นการแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างคนกับสัตว์ แต่คนชั่วยังมีอยู่ในโลก คนพวกนี้ชอบแย่งความรักของกันและกัน อันเป็นเหตุให้ฆ่าฟันกันตาย ลูกพลัดจากแม่ เมียพลัดจากผัว พ่อพลัดจากลูก มีอาการดังที่เรียกว่า บ้านแตกสาแหรกขาด และผลร้ายที่เกิดจากความชั่วในเรื่องนี้มักตกอยู่กับเด็ก ๆ หลานผมคนหนึ่งหน้าแกเศร้าอยู่ตลอดเวลา นาน ๆ แกก็แอบถอนใจเสียทีหนึ่ง ทั้งนี้ เพราะแม่ของแกหนีจากพ่อตามผู้ชายคนหนึ่งไป

แต่ซังเถอะ นั้นเป็นเรื่องของผู้ใหญ่ เราเด็ก ๆ ยังไม่มีโอกาสจะทำผิดแบบนั้น เราเพียงแต่คิดเอาไว้ในใจว่า ถ้าเราโตขึ้นเราจะไม่ยอมทำความผิดอย่างนั้น ให้ความทุกข์มาตกอยู่กับลูกของเราเป็นอันขาด คิดเอาไว้เท่านั้นก็พอ แต่โอกาสที่เราจะทำผิดในเรื่องเพศขณะเป็นเด็กก็มีอยู่ อย่างนี้กว่าไม่มีเพราะวัยเด็กเป็นวัยอยากรู้อยากเห็นไปทุกสิ่งทุกอย่าง เช่นเราอยากรู้ว่าเราเกิดทางไหน ผู้ใหญ่เขาแต่งงานกันทำไม ด้วยความที่อยากรู้มากนี่เอง เราอาจจะทำอะไรผิด ๆ ได้ เราอาจจะไปหาความรู้จากคนชั่ว หรือจากคนโง่ คนชั่วคนโง่ก็จะให้คำตอบผิด ๆ และออกจะสัปดนแก่เรา ตลอดจนชวนให้เราทำผิด ดังนั้นเพื่อไม่ให้ผิดพลาด เราจึงควรจะถามผู้ใหญ่ เป็นต้นว่าครูของเรา แม่ของเรา ผู้ใหญ่จะบอกเราได้อย่างถูกต้องเรียบร้อย และเป็นธรรมดาที่สุด เพราะทุกสิ่งทุกอย่างเป็นเรื่องของธรรมชาติ ตามโรงเรียนมักจะมีเด็กไม่ดีแอบเอาหนังสือและรูปภาพสัปดนไปแบ่งกันดู หนังสือและรูปพวกนี้ดูแล้วชวนให้คิดชั่ว พุดชั่ว และทำชั่วในที่สุด จัดได้ว่าเป็นการทำผิดทางเพศสำหรับเด็กอีกอย่างหนึ่ง

จริงอยู่คนเราที่อยู่ในโลกนี้ต้องมีการสืบพันธุ์ ดังนั้น การปฏิบัติตัวของเราตามวินัยในเรื่องไม่ผิดทางเพศ ก็ต้องอาศัย

กีฬาเป็นวิชาพิเศษ แก่กองกิเลสทำคนให้เป็นคน

คำสอนของพระพุทธเจ้าในข้อที่ว่า

สำรวม คือระมัดระวังทั้งทางกาย วาจาใจ ไม่ให้หมกมุ่นในเรื่องเพศ และพอใจเฉพาะในคู่ครองของตน สำหรับเด็ก ๆ ต้องทำให้ใจให้เข้มแข็งในเวลามีความรู้สึกทางเพศ ไม่ยอมตามใจทำชั่ว การเล่นกีฬาช่วยได้มาก ไม่ให้หมกมุ่นในทางนี้ ดังนั้นจึงควรเล่นทุกคน และไม่ควรนอนตื่นสาย พอตื่นก็รีบลุกขึ้นจากที่นอนทันที เวลามีสัญหาเรื่องเพศก็ศึกษาหาความรู้จากครูบาอาจารย์ หรือบิดามารดา ถ้าทำได้ดังนี้ คนทั้งปวงจะเกรงใจ นับถือ ไม่กล้าล่วงเกิน เพราะกิริยาวาจาของคนที่สำรวมแล้วนั้นงดงามองอาจ และไม่เคยมีใครได้รับความเดือดร้อนจากคนที่สำรวมแล้ว

ถ้าเรหมั่นศึกษาหาความรู้ในการที่จะประพฤติปฏิบัติในเรื่องไม่ว่าสัตว์ แต่มีใจเต็มไปด้วยความเมตตากรุณา ไม่ลักทรัพย์ แต่ประกอบการหาเลี้ยงชีพโดยสุจริต ไม่ทำผิดทางเพศ โดยสำรวมกายวาจาและควบคุมใจอย่างเข้มแข็งได้ครบถ้วนเราก็ได้ชื่อว่าเราศึกษาวินัยเรื่องความสะอาดทางกายดีแล้ว

คำถามประจำบท

การไม่ฆ่าสัตว์ ทรมานสัตว์ ต้องทำใจอย่างไร

การไม่ลักขโมยเขา แต่เราไม่มีจะกิน ต้องทำอย่างไร

การไม่ทำผิดทางเพศนั้น เด็ก ๆ ควรปฏิบัติตนอย่างไร

บทที่ ๒

การศึกษาเรื่องความสะอาดทางวาจา

ความสะอาดที่แสดงออกทางวาจานั้น มีอยู่ด้วยกัน ๔ อย่าง คือ

๑. ไม่พูดปด
๒. ไม่พูดส่อเสียด
๓. ไม่พูดคำหยาบ
๔. ไม่พูดเพ้อเจ้อเหลวไหล

๑. **ไม่พูดปด** การพูดปดได้แก่การพูดเรื่องที่ไม่เป็นความจริง เป็นความชั่วร้ายอย่างหนึ่ง มีนิทานเรื่องที่ผมเคยฟังมาแต่ก่อนนี้ เป็นเรื่องเด็กเลี้ยงแกะที่ชอบพูดปด เรื่องมีอยู่ว่า วันหนึ่งเด็กเลี้ยงแกะวิ่งร้องไวยวายนมาขอให้ชาวบ้านไปช่วยแกะ เพราะหมาป่าจะมากิน ชาวบ้านก็ตกใจยกพวกกระหืดกระหอบไปยังทุ่งเลี้ยงแกะ ไปถึงไม่พบอะไรเลย แกะก็ยังคงเล็มหญ้าอยู่เป็นปกติ เจ้าเด็กนั้นหัวเราะชอบใจเป็นการใหญ่ที่เห็นชาวบ้านพากันมาแก้ ยิงชาวบ้านโกรธแค้นที่ถูกหลอกก็ยิ่งขันมากขึ้น ชาวบ้านพากันกลับไปด้วยความโมโห ที่ในวันหนึ่งหมาป่า

มาจริง ๆ เจ้าเด็กเลี้ยงแกะเห็นเข้าก็ตกใจ วิ่งไปร้องเรียกชาวบ้านให้มาช่วย มิใช่ที่จะร้องให้คอยแตก ก็ไม่มีใครสนใจ เพราะเขาเข็ดกันเสียแล้วแต่คราวก่อน เจ้าเด็กพูดปดคนนั้นก็เลยเสียฝูงแกะให้กับหมาป่าไป

นิทานเรื่องนี้ผมชอบมาก ชอบจนจำได้ไม่ลืมถึงทุกวันนี้ ผมนึกเห็นภาพเจ้าเด็กเลี้ยงแกะคนนั้นร้องไป เดินไป สาบานไป ดู ๆ คงเหมือนคนบ้า เพราะของที่กำลังจะเสีย คนก็ไม่ใยดีตัวเองก็ไม่รู้จะทำอย่างไร ถ้าเป็นผม ผมก็ไม่รู้จะทำอย่างไรเหมือนกัน

ที่จริงนั้นทุกคนก็ยอมรักตนของตน เมื่อใดจะมีอันตรายมาถึงก็ยอมต่อสู้ป้องกันตัว การพูดปดนั้นก็เป็นการป้องกันอันตรายอย่างหนึ่งของคน อย่างน้อยก็ป้องกันไม่ให้ถูกดู ถูกตี แต่เหตุใดท่านจึงว่าเป็นความชั่ว เรื่องนี้ผมเคยฟังผู้ใหญ่ท่านว่าให้ฟังว่า ธรรมดาคนทั้งหลายทั้งปวงนั้นย่อมชอบและนับถือความจริงด้วยกันทุกคน จะไต่ถามอะไรกับใครหรือจะฟังใครบอกเล่าอะไรก็เพื่อต้องการความจริง ดังนั้น เมื่อผู้ใดฝ่าฝืนความรู้สึกของตนพูดปดแก่คนอื่น ทำให้เขาเสียประโยชน์ไป ท่านจึงจัดว่าเป็นคนชั่ว ท่านว่าของท่านก็เข้าที่ เพราะเวลาเราพูดปดนั้น เรามักอีกอีก ทำไมเราจึงอีกอีก อธิบายได้ว่า เพราะเราไม่แน่ใจใน

การพูดของเรา เราอยู่เต็มใจว่า ไม่จริง ไม่จริง

การที่เราจะปฏิบัติตัวของเราตามวินัย เรื่องไม่พูดปดนั้น เราต้องอาศัยธรรมข้อหนึ่งเป็นเครื่องตั้งตน คือ

ความสัตย์ ความสัตย์นี้คือความเที่ยงธรรม ความไม่ลำเอียง ความซื่อตรงต่อเพื่อนฝูง ความจงรักภักดีต่อชาติบ้านเมือง ความกตัญญูรู้คุณในบิดา มารดา ครู อาจารย์ และพระมหากษัตริย์ เมื่อใดเรากำหนด กาย วาจา ใจ ของเราให้มั่นคงในความสัตย์ได้ดีแล้ว เราจะพบว่าเป็นที่นับถือชอบพอของเพื่อนฝูง และคนทั้งหลาย ใจคอก็เบิกบาน เฟื่องฟู เพราะรู้ว่าเราเป็นคนมีเกียรติ มีคนนับหน้าถือตา ไม่ได้ทำให้ใครได้รับความเดือดร้อน

๒. ไม่พูดส่อเสียด นี้ก็เหมือนกัน ฟังเข้าใจยาก เพราะพูดส่อเสียดนี้เป็นการพูดเรื่องจริง ไม่ได้ปดเลย แต่พระพุทธรเจ้าท่านก็ว่าไม่ดี ที่นี้รามาดูกันว่าไม่ดีอย่างไร ที่ว่าไม่ดีนั้น ก็เพราะถึงแม้เรื่องที่เรานำพูดเป็นเรื่องจริงก็ตาม แต่เป็นเรื่องที่ให้ร้ายแก่คนอื่นเขา เช่น ดิเตียน เราได้ยินขำนิกายอาจจะหาความชอบเก็บเอาความไปบอกเขายุ่งเขา เป็นเหตุให้เขาโกรธกัน การพูดอย่างนี้แหละที่เรียกว่าพูดส่อเสียด

มีนิทานเปรียบเทียบเรื่องนี้ไว้น่าฟัง ความว่า

มีทหารแตรคนหนึ่งถูกข้าศึกจับเป็นเชลย เขาได้ร้องขอ

ความกรุณาว่า

“ปล่อยข้าพเจ้าเถิด ท่านผู้ใจบุญ กรุณาข้าพเจ้าด้วยเถิด อย่าให้ข้าพเจ้าต้องถึงแก่ความตายโดยไม่มีคามผิดเลย ข้าพเจ้าไม่เคยฆ่าใครด้วยตัวของข้าพเจ้าเองเลย อาวุธอย่างใด ข้าพเจ้าก็ไม่เคยมี นอกจากแต่นี้อย่างเดียวเท่านั้น”

“ก็เพราะเจ้าแต่คนเดียวนี้แหละ” พวกที่จับเขาได้ว่า “เจ้าจะต้องตายในไม่ช้า เพราะว่าตัวของเจ้าเองนอกจากจะไม่มีวิญญานในการต่อสู้แล้ว เจ้ายังยุยงส่งเสริมคนอื่นให้ไปสู้สงครามและการนองเลือด”

นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า บุคคลผู้ยุยงส่งเสริมให้มีการวิวาทต่อสู้ ย่อมชั่วร้ายยิ่งกว่าผู้ที่มีส่วนในการต่อสู้กัน

การที่เราจะปฏิบัติตนให้ถูกวินัยเรื่องการไม่พูดส่อเสียดนั้น เราต้องศึกษาจนรู้โทษของการพูดส่อเสียดให้แจ้งชัดว่าเป็นเหตุให้เกิดความแตกสามัคคีในหมู่คณะ มีแต่เรื่องร้อนใจ จะทำกิจการใด ๆ ก็ไม่สำเร็จ เมื่อศึกษาดีแล้ว จึงต้องอาศัยคำสอนของพระพุทธเจ้าที่ว่าด้วยสามัคคีธรรม เป็นหลักในการปฏิบัติตน เพราะสามัคคีธรรมนี้ ปฏิบัติแล้วจะเกิดความรัก ความเห็นอกเห็นใจ ความพร้อมเพรียง หลักสำหรับปฏิบัติมีดังนี้

การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นำมาซึ่งประโยชน์สุข

สามัคคีธรรม มี ๔ ข้อ คือ

๑. ทาน การให้ปัน

๒. ปิยวาจา การพูดจาไพเราะ มีเหตุมีผล พูดถูกกับเวลา พูดแล้วเกิดประโยชน์

๓. อัตถจริยา ช่วยเหลือซึ่งกัน

๔. สมานัตตตา การวางตนสม่ำเสมอเคยอย่างใดก็อย่างนั้น

ปิยวาจา จะช่วยให้การพูดสื่อเสียหมดไป ใคร ๆ ก็จะไม่ชมเชยว่าเป็นคนสุภาพและได้รับการยกย่อง ความร้อนใจก็ไม่บังเกิดแก่หมู่คณะ

๓. ไม่พูดคำหยาบ

พระพุทธเจ้าท่านห้ามเป็นคำขาดมิให้คนที่นับถือท่านพูดคำหยาบ มีคำดำ เป็นต้น เพราะผลของการพูดจะทำให้ผู้ฟังเจ็บใจ ไม่เกิดประโยชน์แก่ผู้พูดเลย ท่านทรงเล่าเรื่องยกตัวอย่างเปรียบเทียบไว้เรื่องหนึ่ง เป็นเรื่องที่ผมจำได้มาแต่เด็ก เรื่องนั้นเป็นเรื่องของนนทิวาส

พราหมณ์คนหนึ่ง มีวัวแข็งแรงมากอยู่ตัวหนึ่ง ชื่อนนนทิวาส วัวนั้นเห็นนายของตนยากจนก็สงสาร บอกให้นายไปทำพนนเศรษฐีในเมืองตักศิลาว่า เชื่อหรือไม่ที่วัวของตนจะลากเกวียนได้ถึง ๑๐๐ เล่ม โดยวางเงินเดิมพันกัน พราหมณ์นั้น

กำลังเข้าตาจนก็ทำตาม ไปทำพนันเศรษฐีด้วยเงิน ๑,๐๐๐
เหรียญ เศรษฐีไม่เชื่อก็รับทำ

ครั้งถึงวันพนัน พราหมณ์ก็ผูกเกวียน ๑๐๐ เล่ม ติดกัน
เป็นแถวแล้วเอานันทิวศาลเข้าเทียม เมื่อเทียมแล้วก็ขึ้นเสียงว่า
“เอาจงจุดไป เจ้าโคโกง จงลากไป เจ้าโคโกง”

ฝ่ายนันทิวศาลได้ยินดังนั้นก็ยืนเฉยเสีย หาลากเกวียนไปไม่
พราหมณ์ก็แพ้พนันต้องชำระเงิน ๑,๐๐๐ เหรียญให้แก่เศรษฐี
ไป และเมื่อชำระเงินแล้วก็ละห้อยสร้อยเศร้าเพราะหมดเงิน
นันทิวศาลเห็นดังนั้นก็เข้าไปถามว่า

“นายท่านเหตุใดจึงชบเซาไป” พราหมณ์ได้ยินดังนั้นก็
ตอบว่า

“ก็เพราะเจ้าทำให้เราเสียทรัพย์ไป ๑,๐๐๐ เหรียญนะ
ซี เจ้าตัวดี”

“นายท่าน” นันทิวศาลเอ่ยขึ้น “ก็ท่านมาเรียกข้าพเจ้าผู้ซึ่ง
ไม่เคยโกงด้วยคำว่าเจ้าโคโกงทำไมเล่า ท่านจงไปพนันกับเขา
อีกครั้ง ครั่งนี้วางเดิมพัน ๒,๐๐๐ เหรียญ โดยพนันว่าจะลากให้
ได้ ๑๐๐ เล่มเกวียน ขออย่างเดียวแต่ว่าท่านอย่าเรียกข้าพเจ้าผู้
ไม่โกงว่าเป็นผู้โกงก็แล้วกัน”

พราหมณ์ฟังดูก็เห็นจริง ตัดสินใจลองเสี่ยงไปทำพนันอีก

ครั้ง เศรษฐีก็รับพนัน ครั้งนี้เกวียนเทียมวัวเรียบร้อยแล้ว
พราหมณ์เอยขึ้นด้วยน้ำเสียงอันสุภาพว่า

“เชิญจุดไปเกิดพ่อรูปงาม เชิญลากไปเกิดพ่อรูปงาม”

นั้นทิวศาลได้ฟังดังนั้นก็ลากเกวียนไป เศรษฐีก็
แพ้พนัน ชำระเงิน ๒,๐๐๐ เหรียญให้แก่พราหมณ์ไป

เรื่องนี้ท่านยกมาเป็นตัวอย่างให้เห็นผลแห่งการพูดว่าต่าง
กันอย่างไรเท่านั้น

การสบถสาบานพล่อย ๆ อีกอย่างหนึ่งเหลวเต็มที แต่เด็ก
เดี๋ยวนี้ผมไม่ค่อยได้ยิน หรือไม่ได้ยินอาเลยกี่ว่าได้ ซึ่งก็เป็นการ
ดี เขาว่าคนยิ่งสบถมากยิ่งโกหกมาก เพราะความที่โกหกเสียจน
คนเขาไม่เชื่อ ไม่รู้จะทำอะไรให้เขาเชื่อก็ต้องลงทุนสบถ
ถ้าเราพูดความจริงแล้วใครไม่เชื่อก็ช่างใคร ชุระอะไรจะต้อง
ไปลงทุนสบถสาบานทำให้เสียค่าตัว ผมถือของผมน้อยอย่างนี้
เด็ก ๆ เดี๋ยวนี้ก็คงถืออย่างนั้น ผมจึงไม่ค่อยได้ยิน

แต่ที่เด็ก ๆ จะพบบ่อยที่สุดก็คือ การพูดสัปดน การพูด
สัปदनั้นหยาบคายแน่ เพราะเป็นการพูดที่เกี่ยวกับทางเพศ
อย่างเปิดเผย การพูดทางเพศ ถ้าพูดเป็นทางวิชาการจึงจะถือ
กันว่าไม่หยาบ ถ้าไม่ใช่ทางวิชาการแล้วเป็นหยาบ และถ้ายัง
เป็นผู้ชายพูดให้ผู้หญิงได้ยินยิ่งหยาบใหญ่ เพราะผู้หญิงธรรมชาติ

สร้างให้มีความอายเกี่ยวกับเพศสูง การที่เราต้องแต่งตัวนุ่งห่มกันทุกวันนี้ก็เพราะเราอาย เราไม่ต้องการให้ใครเห็นร่างกายเราจนหมดสิ้น ความอายนี้สูงมากจนแม้แต่ไต่ยีนก็ไม่อยากจะได้ยีน เมื่อใดมีคนพูดสัพดน คนพูดถึงได้ชื่อว่าเป็นคนต่ำช้า ไม่มีอาย

การปฏิบัติเพื่อเป็นการต่อต้านในเรื่องการพูดจาหยาบคายนี้ก็อาศัยธรรมที่มีอยู่ในสามัคคีธรรม คือ

ปิยวาจา คือการพูดจาไพเราะ มีเหตุมีผล ถูกเวลา พูดแล้วมีประโยชน์ ผลจะทำให้คำหยาบคายมีโอกาสจะผ่านออกมาจากริมฝีปากของเราได้ เพราะเมื่อเราปฏิบัติจนเคย พอเอ่ยอะไรขึ้นมา ก็เอ่ยเป็นปิยวาจาทั้งสิ้น

๔. ไม่พูดเพื่อเจ้อเหลวไหล

“พูดอย่างไรจึงจะเรียกว่า พูดเพื่อเจ้อเหลวไหล” เป็นคำถามที่ได้รับมา ที่จริงคำถามนี้ตอบได้ไม่ยาก เพราะพระพุทธเจ้าท่านทรงอธิบายไว้ให้แล้วว่า คือการพูดอย่างที่เราทุกวันนี้เรียกกันว่า พูดไม่ได้ความนั่นเอง คือพูดไม่ถูกกับเวลาบ้าง พูดถึงสิ่งที่ไม่เป็นจริงบ้าง พูดถึงสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์บ้าง พูดไม่เป็นธรรมบ้าง พูดไม่เป็นวินัยบ้าง พูดจาไม่เป็นหลักฐานบ้าง มินิทานอยู่เรื่องหนึ่งที่จะนำมาเล่าให้ฟัง เรื่องมีอยู่ว่า

ในกาลครั้งหนึ่ง ได้มีเสียงกระเทือนเลื่อนลั่นสนั่นดังออกมาจากภูเขาใหญ่ เสียงนั้นดังมาก ดังจนคนสนใจว่าจะเกิดอะไรขึ้น คนผู้เฒ่าคนหนึ่งจึงว่า

“ภูเขากำลังทำงานอยู่”

“ยังงั้นรี” ชายหนุ่มถามด้วยความสนใจ “ถ้ายังงั้นราคาคอยดูผลงานของภูเขาชื่อว่า จะออกมาในรูปไหน”

ข่าวเรื่องภูเขากำลังทำงานแผ่กระจายไปไกล เรียกสร้างความสนใจชาวเมืองให้มาคอยดูผลงานกันเป็นอันมาก ระหว่างที่คอยดูอยู่เป็นเวลานานนั้น ก็ทำนายทายทักถึงผลงานที่จะออกมาจากภูเขาไปในทางหรรษาใหญ่โต ตามขนาดและเสียงของภูเขา แต่แล้วในที่สุดเวลาที่ทุกคนคอยก็มาถึง... หนูตัวหนึ่งโผล่ออกมา.... “นี่หรือผลงานของภูเขา” ชายหนุ่มร้องเมื่อได้เห็น

นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่าบรรดาผู้ที่ให้สัญญาอันเลิศลอยก็อาจจะจบลงด้วยการปฏิบัติที่ไร้สาระได้

การพูดเพ้อเจ้อเหลวไหลนี้ร้ายมาก ร้ายจริง ๆ ถ้าเราไม่รู้ว่าคนที่เราพูดด้วยเป็นคนพูดแบบนี้ไปหลงการมั่ว จะเสียงานเสียการ คนพวกนี้เวลาจะสัญญา也给สัญญาง่าย รับว่าจะทำอย่างนั้น ทำอย่างนี้ เราก็วางใจ ครั้นถึงเวลา เปล่า ไม่ได้ทำให้ ทำเอาเรายุ่งถึงขนาดปวดศีรษะทีเดียว ดังนั้น ถ้าเราจะ

ปฏิบัติตามวินัยที่ดีแล้ว เราจะต้องขจัดคำพูดแบบนี้ให้หมดไป โดยอาศัยธรรมข้อหนึ่งที่เรียกว่า สติ เป็นเครื่องกำกับตน

สติ จะช่วยให้เราได้คิดทุกครั้งที่เราจะพูดจะทำ เราคิดว่า เราทำได้ เราจึงรับ เราคิดว่าเรารับไม่ได้ เราก็ไม่รับ เวลาเราจะพูดอะไร สติจะช่วยให้เรายังคิดว่า ถูกกับเวลา ถูกกับสถานที่ ถูกกับบุคคลหรือไม่ พูดไปมีหลักฐานหรือไม่ พูดไปแล้วคนดี ๆ เขาจะเสียหายหรือไม่

ถ้าเราตั้งสติได้ดังนี้ คนจะเกรงใจเรามาก และนับถือด้วย เพราะเราไม่ทำให้ใครรำคาญ เรื่องของสตินั้นมีนิทานประกอบอยู่เรื่องหนึ่ง คือ

ชาวประมงผู้หนึ่ง พออย่างเข้าฤดูจับปลา ก็เอาเบ็ดไปนั่งตกปลาที่ชายทะเลแห่งหนึ่ง เหยื่อที่ใช้เกี่ยวเบ็ดนั้นเป็นแมลงวันปลอม ทำด้วยโลหะ สีเหมือนแมลงวันมาก พอหย่อนเบ็ดลงน้ำได้สักครู่ ลูกปลาตัวหนึ่งว่ายน้ำมาใกล้เข้ามากจะซุบ เพราะคิดว่าเป็นแมลงวัน แต่แม่ของมันขัดขวางไว้แล้วพูดว่า

“หยุด ๆ ไ้หนู โง่จริง ๆ เห็นแต่แก่กิน ไม่ดูให้ดีเสียก่อน เจ้ารู้หรือว่าเป็นของจริง หรือเหยื่อที่ศัตรูหลอกเราไว้ ต้องดูให้ดี”

“ทำไมเราถึงจะรู้ละแม่” ลูกปลาถาม

“เอออย่างนี้ไ้หนู” แม่ปลว่า “หลีกไปคอยดูปลาตัวอื่น
ก่อน เดียวก็รู้”

ทั้งแม่ลูกก็หลบไปคอยดูอยู่ห่าง ๆ สักครู่หนึ่งมีปลาแปลก
หน้าตาเข้ามาสูบเอาเหยื่อนั้น และติดเบ็ดของชาวประมงขึ้น
ไป ลูกปลาทุเลยรอดตายเพราะแม่เตือนสติ

ถ้าเรา หมั่นศึกษา หาความรู้ในการที่จะประพฤติปฏิบัติ
ในเรื่องไม่พูดปด ไม่พูดส่อเสียด ไม่พูดหยาบคาย ไม่พูดเพ้อเจ้อ
เหลวไหล แล้วปฏิบัติตนโดยอาศัยความสัตย์ สามัคคีธรรม
และมีสติเป็นหลักยึดมั่นคง เราก็ได้ชื่อว่าศึกษาวินัยเรื่องความ
สะอาดทางวาจาดีแล้ว

คำถามประจำบท

การไม่พูดปดนั้นต้องอาศัยอะไรเป็นหลัก

การพูดจาส่อเสียดเป็นผลเสียหายอย่างไร ทำอย่างไรจึงจะไม่
พูดแบบนั้น

การพูดจาหยาบคายดีหรือไม่ เพราะเหตุใด

การพูดเพ้อเจ้อเหลวไหล ควรจะแก้ไขด้วยวิธีใด

บทที่ ๓

การศึกษาเรื่องความสะอาดทางใจ

ความสะอาดทางใจนั้นมี ๓ อย่าง คือ

๑. ไม่มักได้ ไม่โลภ
๒. ไม่พยาบาท
๓. ไม่เห็นผิดเป็นชอบ

๑. ไม่โลภ

เหตุการณ์ร้ายแรงเลวทรามต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโลกนี้ เริ่มต้นมาจากความโลภเป็นส่วนใหญ่ ความโลภคือความอยากได้ของที่เราชอบเรารัก เป็นความอยากที่ไม่รู้จักพอ อยากจนกลายเป็นความปรารถนาที่ลามก คืออยากได้จนไม่คิดใช้สติปัญญาในทางสุจริตไฝ่แสวงหาเอาโดยทางทุจริต เกิดกับใครแล้วแก๊ยกนักหนา ความโลภนี้ถ้ามีมากกับใครแล้วอย่าคิดว่าดี เพราะบางทีก็ถึงเสียผลประโยชน์อย่างที่เราเรียกกันว่า “โลภมาก ลามหาย” ดังจะยกตัวอย่างมาแล้วให้ฟังสักเรื่องหนึ่ง

มีสุนัขตัวหนึ่งลักก้อนเนื้อได้มาจากตลาด ในขณะที่คาบเดินข้ามสะพานมานั้น มันก้มลงมองดูเงาของมันในน้ำ เห็นงาก่อนเนื้อในน้ำใหญ่กว่าก้อนเนื้อที่มันคาบอยู่ในปาก จึงคิด

ว่า ถ้าหากเขาทิ้งก้อนเนื้อที่คาบอยู่แล้ว แยกก้อนเนื้อจากสุนัขตัวที่คาบอยู่ในน้ำ จะได้เนื้อใหญ่ก้อนที่เห็นนั้นโดยง่าย คิดแล้วก็ทิ้งก้อนเนื้อที่คาบอยู่ลงในน้ำ ทั้งเนื้อทั้งเงาที่คาบอยู่หายวับไปในทันทีนั่นเอง เป็นอันว่าสุนัขขอดกินเนื้อ

การที่เราจะขจัดความโลภอันเป็นความชั่วที่กำลังจัดยากนั้น ต้องใช้กำลังใจและเหตุผลให้กับตนเองมาก ธรรมที่ใช้ขจัดความโลภนี้คือ ทาน

ทาน การให้ปัน การเสียสละทรัพย์สินของเพื่อคนยากจน เพื่อคนลำบาก ตกทุกข์ได้ยาก เพื่อสาธารณกุศล ถ้าทำใจให้แข็ง คู่กันเคยกับการเสียสละบ่อย ๆ จนชินแล้ว จะพบว่าความโลภเรลดลง และตัดความตระหนี่อันเป็นกำเนิดของความเห็นแก่ตัวออกไปได้ เพราะเรามองเห็นว่า ความร่ำรวยอยู่บนความทุกข์ยากของผู้อื่นนั้น ไม่ใช่ความสุขที่แท้จริง การที่เราได้เห็นผลแห่งการเสียสละของเราจะทำให้ใจเขาชื่นบาน อิ่มเอิบ

๒. ไม่พยายาม

ธรรมดาของคนชั่วใครมาทำให้โกรธแค้น ก็อยากจะทำอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้หายโกรธ เช่นทำให้เจ็บบ้าง ให้อายบ้าง ให้ทรัพย์สินพินาศอดวายเป็นบ้าง และถึงกับทำให้ตายก็มีอยู่บ่อย ๆ ที่เป็นดังนี้ก็เพราะเชื่อว่าทำแล้วจะหายโกรธหาย

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานยาประจำ
บ้านแก้วเขาในภาคเหนือ

แค้นลงไปได้ โดยหาหนิกันว่าเขาจะกลับโกรธและตอบแทนตนมา และตนก็จะตอบแทนเขาไป วนเวียนกันอย่างนี้ไม่มีที่สิ้นสุด เป็นการจ้องเวรอยู่ตลอดเวลา

ความพยาบาทเกิดกับใครเหมือนกับเอาไฟเข้าสู่มอยู่ในอก นิ่งนอนยืนเดินไม่เป็นสุข อยากจะลงมือก็อยาก กลัวกฎหมาย บ้านเมืองก็กลัว อยากจะทำลายก็อยาก กลัวคนจะรู้จักก็กลัว เพราะลักษณะของการลงมือ การทำลายเป็นลักษณะของการลอบทำลับหลังเป็นส่วนใหญ่ ไม่ใช่วิสัยของลูกผู้ชาย ไม่ใช่วิสัยของนักกีฬา

พระพุทธเจ้าท่านทรงเล่าเรื่องความพยาบาทไว้เรื่องหนึ่ง เป็นเรื่องของท้าวอุกุมาร ท้าวอุกุมารนี้เป็นลูกพระราชามือหนึ่ง ต่อมาเข้าศึกมาล้อมเมือง พระราชานี้ผู้เป็นบิดาของท้าวอุกุมารออกรบแพ้แก่ข้าศึกถึงสิ้นพระชนม์ ท้าวอุกุมารหนีรอดมาได้ ชุ่มรักษาตัวอยู่ด้วยความพยาบาทจนโต แล้วไปสมัครรับราชการอยู่กับพระราชานี้ซึ่งฆ่าพระบิดาตน ท้าวอุกุมารเป็นคนมีฝีมือและความสามารถหลายอย่าง พระราชานี้ก็โปรดไม่ระแวงว่าเป็นลูกของศัตรู ไว้พระทัยใช้ชิดให้เป็นสารถี ขั้บรถ วันหนึ่งพระราชานออกไปเที่ยวป่าพลัดกับไพร่พล เหลือแต่ท้าวอุกุมารองค์เดียว ด้วยความเหน็ดเหนื่อย พระราชา

ก็ขอบรมทรมักโดยอาศัยหนุพระเศียรบนดักที่ฆาตุกุมาร
 ขณะที่บรมทรมลั้อยู่ นั้น ที่ฆาตุกุมารต้องต่อสู้ระหว่างความชั่ว
 กับความดีอยู่อย่างหนักหน่วง ใจหนึ่งจะฆ่าเพื่อล้างแค้น เพราะ
 อาวุธก็อยู่ในมือ อีกใจหนึ่งก็ห้ามว่าศัตรูลั้อยู่ จะประหารก็
 เสียศักดิ์ลูกผู้ชาย และคิดถึงพระคุณของพระราชานั้นที่มี
 ต่อตน เวียนคิดกลับไปกลับมา จนพระราชาบรมทรมิ้นเห็น
 กิริยาของที่ฆาตุกุมารผิดสังเกตก็รับสั่งถาม ที่ฆาตุกุมาร
 ก็กราบทูลเรื่องโดยตลอด พระราชานั้นสรรเสริญที่ฆาตุกุมาร
 เป็นอย่างมากในการที่ชนะใจตนเอง ไม่ทำสิ่งที่น่าอายเพราะ
 ความพยาบาท เมื่อเสด็จกลับพระนครก็ทรงมอบสิทธิของ
 ที่ฆาตุกุมารคืนให้จนสิ้นเชิง พร้อมทั้งความรักใคร่เมตตาของ
 พระองค์ด้วย

นี่ถ้าที่ฆาตุกุมารประหารพระราชาก็เป็นศัตรูด้วยความ
 พยาบาท เรื่องก็จะจบลงด้วยความเศร้า ที่ฆาตุกุมารก็จะเป็นโรค
 เส้นประสาทจนถึงบ้า หรือไม่ก็กลายเป็นโจรที่ดุร้ายไป ทาง
 บ้านเมืองก็คงตามจับเอาตัวไปลงโทษจนได้ ถึงจับไม่ได้ ธรรม-
 ชาติก็ลงโทษที่ฆาตุกุมารอยู่แล้ว ผู้ใหญ่จึงสอนตามพระพุทธเจ้า
 อยู่เสมอว่า “อย่าจองเวรกันเลย เวรย่อมระงับด้วยการไม่จอง
 เวร”

การจะทำให้หมดความพยายาบาท จึงต้องอาศัยธรรมเข้า
ข่ม เพราะพยายาบาทนี้กล้านัก ต้องรู้จักให้อภัย

อภัย คือการไม่ถือโทษโกรธซึ่งอีกต่อไป ไม่กำหนดจดจำ
ไว้ เป็นของที่คนที่มีใจสูง ใจเป็นนักกีฬา

๓. ไม่เห็นผิดเป็นชอบ

เราเคยได้ยินกันอยู่เสมอที่เขาวางกันว่า “เห็นผิดเป็นชอบ”
ที่ท่านว่าความเห็นผิดหรือความเห็นไม่ชอบตามท่านองคฺลอง
ธรรมนั้นคือ มีความเห็นว่าผลแห่งทานที่ให้แล้วไม่มี ผลแห่งการ
ทำดีทำชั่วไม่มี ผลแห่งการบูชาไม่มี ผลแห่งการทำบุญอุทิศ
ส่วนกุศลไม่มี โลกหน้าไม่มี มารดาไม่มี บิดาไม่มี สัตว์ทั้งหลาย
ที่จะเกิดขึ้นไม่มี พระสงฆ์ผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบไม่มี เคยพิจารณา
ดูความเห็นที่ท่านว่าผิดนั้นที่ละข้อ ๆ ก็พอเข้าใจ เพราะคนถ้าเห็น
ว่าผลแห่งการทำทานไม่มีนั้น ก็แปลได้ว่าคงตระหนี่เหนียวแน่น
เป็นที่สุด ถ้าเห็นว่าผลแห่งการทำดีทำชั่วไม่มีก็คงสนุกเหมือน
กัน เพราะอยากจะทำอะไรก็ทำ ไม่ต้องกลัวว่าตัวจะเป็นอย่างไร
ต่อไป ใครจะเดือดร้อนเพราะการกระทำของตัวหรือก็ไม่ต้อง
คิด ถ้าเห็นว่าผลแห่งการบูชาไม่มีก็คงน่าดูพิลึก เพราะคงไม่ต้อง
รู้จักเด็ก รู้จักผู้ใหญ่ รู้จักครูบาอาจารย์ รู้จักผู้มีคุณของแผ่นดิน

รู้จักผู้มีคุณของตน นี่จะทำอย่างไรก็ทำไม่ต้องเกรงใจกัน ถ้าเห็นว่าผลแห่งการทำบุญอุทิศส่วนกุศลไม่มี ก็ไม่ต้องคำนึงถึง บรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว ไม่ต้องคิดถึงคุณกัน ไม่ต้องรู้จักกับ พระสงฆ์องค์เจ้า ถ้าเห็นว่าโลกหน้าไม่มี นี่ก็คงน่าดูมาก เพราะ คงโง่งอย่างที่สุด ทำบาปอย่างที่สุด ชาติหน้าจะเป็นอย่างไรก็ช่าง เอาสบายแต่ชาตินี้เป็นพอ ถ้าเห็นว่ามารดาไม่มี บิดาไม่มี สัตว์ทั้งหลายที่จะเกิดขึ้นอันรวมถึงลูกของตนไม่มี คนมีความ เห็นอย่างนี้เราจะตัดสินอย่างไร น่ากลัวเป็นที่สุด น่ารังเกียจเป็น ที่สุด คนลงเห็นว่า ไม่มีพ่อ ไม่มีแม่ ไม่มีลูก พ่อแม่ลูกไม่มีความ สำคัญเป็นพิเศษ คนอย่างนี้ใครจะคบด้วยได้ ต้องขอไกลร้อย โยชน์ แสนโยชน์ และที่ร้ายที่สุดก็ตรงที่เห็นว่าพระสงฆ์ที่ปฏิบัติ ดีปฏิบัติชอบไม่มี ถ้าลงเห็นอย่างนี้ก็บอกได้ว่าเป็นคนไม่อยู่ใน พุทธศาสนา ไม่มีทางได้รับพระธรรมคำสั่งสอนของพระ- พุทธเจ้า เพราะทางที่จะได้รับพระธรรมนั้นต้องอาศัยพระสงฆ์ ท่าน

การที่จะแก้เรื่องเห็นผิดเป็นชอบได้นั้นต้องอาศัยปัญญา คือความรอบรู้ ปัญญา นั้นจะเกิดได้ด้วย

๑. หมั่นฟังคำสอนครู อาจารย์ และผู้รู้

๒. หมั่นคิด ใคร่ครวญทบทวนในเหตุผลของความรู้ นั้น ๆ

กำลังไปโรงเรียน

๓. หมั่นฝึกหัดในวิद्याคุณที่ศึกษาอยู่

ด้วยเหตุ ๓ ประการนี้ ปัญญาก็จะเกิดขึ้นที่น้อย ๆ และ
เจริญมากขึ้นโดยลำดับ กำจัดความเห็นผิด ทำให้เห็นถูกได้
เหมือนดวงประทีปโพล่งขึ้นทำลายความมืด ให้ความสว่าง
ส่องให้เห็นสิ่งที่ต้องการและไม่ต้องการ ทำให้เรามีความ
สามารถประพฤติปฏิบัติถูกในสิ่งที่ชอบที่ควรต่อไป

ดังนั้น ถ้าเราหมั่นศึกษา หาความรู้ในการที่จะไม่โลภ
จิตใจเต็มไปด้วยการเสียสละเพื่อประโยชน์สุขส่วนรวม ไม่
พยายาบท รู้จักการให้อภัย แม่เมตตาไปในสัตว์ทั้งหลายทั้งปวง
ไม่เห็นผิดเป็นชอบ โดยแสวงหาความรู้ในทางที่ไม่ทำความชั่ว
ทำแต่ความดี จิตใจบริสุทธิ์จนสามารถที่จะบอกได้ว่าอะไรถูก
อะไรผิดจากกรรม จนใจเราสะอาดบริสุทธิ์ เราก็ได้ชื่อว่า เรา
ศึกษาวินัยเรื่องความสะอาดทางใจดีแล้ว

คำถามประจำบท

ถ้าจะไม่โลภต้องทำอย่างไร

ถ้าจะเลิกพยายาบทคนต้องทำใจอย่างไร

ถ้าจะไม่เห็นผิดเป็นชอบต้องปฏิบัติอย่างไร

บทส่งท้าย

สรุปความ

เท่าที่ผ่านมา เราก็ได้ความรู้ว่า วินัยคืออะไร วินัยที่ศึกษาแล้วดีอย่างไร พิจารณาดูก็จะเห็นได้ว่าเป็นสิ่งไม่ยากที่จะปฏิบัติตามวินัยดังกล่าว และก็ไม่ใช่เป็นการยากจนเกินไปที่จะศึกษาวินัยนั้นให้เป็นที่เข้าใจอย่างดี จนปฏิบัติตามวินัยได้อย่างงดงาม เพราะเราก็ทราบกันอยู่แล้วว่าการจะทำสิ่งใดหรือศึกษาสิ่งใด ให้สำเร็จลุล่วงไปนั้น ถ้าเราพอใจเราอาจจะทำได้โดยอาศัยความขยันหมั่นเพียร ความเอาใจใส่ค้นคว้าไตร่ตรองไม่ทอดทิ้ง เด็กที่มีไหวพริบ มีเหตุมีผลรู้ว่าการศึกษาวินัยทั้ง ๑๐ ข้อนี้จะป็นทางนำตนไปสู่ความสุขความเจริญนั้นย่อมพอใจและขยันหมั่นเพียร ปฏิบัติตามด้วยความเอาใจใส่

ผมได้เคยผิดพลาดมาแล้ว ตั้งแต่ยังเป็นเด็ก ผมไม่อยากจะเห็นเด็กรุ่นต่อไปต้องผิดพลาดเหมือนผม เพราะทำให้เสียเวลาในการดำเนินชีวิต เปรียบเหมือนคนวิ่งแข่งกัน คนไหนวิ่งดีไม่หกล้ม หกลุกตั้งแต่แรกออกย่อไปถึงหลักชัยได้โดยเร็ว ส่วนคนที่หกล้ม หกลุก ย่อมจะไปถึงหลักชัยช้าหรืออาจจะไม่ถึงเลย เสียชาติ

เกิด กล่าวมาถึงตอนนี้อาจจะมิดึกไม่เห็นด้วย ซึ่งก็เป็นธรรมดา
มิดึกกว้างง่ายก็ยอมมิดึกดื้อ ถ้าดึกดื้อแต่ฉลาด ฟังนิทานที่จะ
เล่าให้ฟังอีกเรื่อง เป็นเรื่องสุดท้ายก็คงจะได้สติ

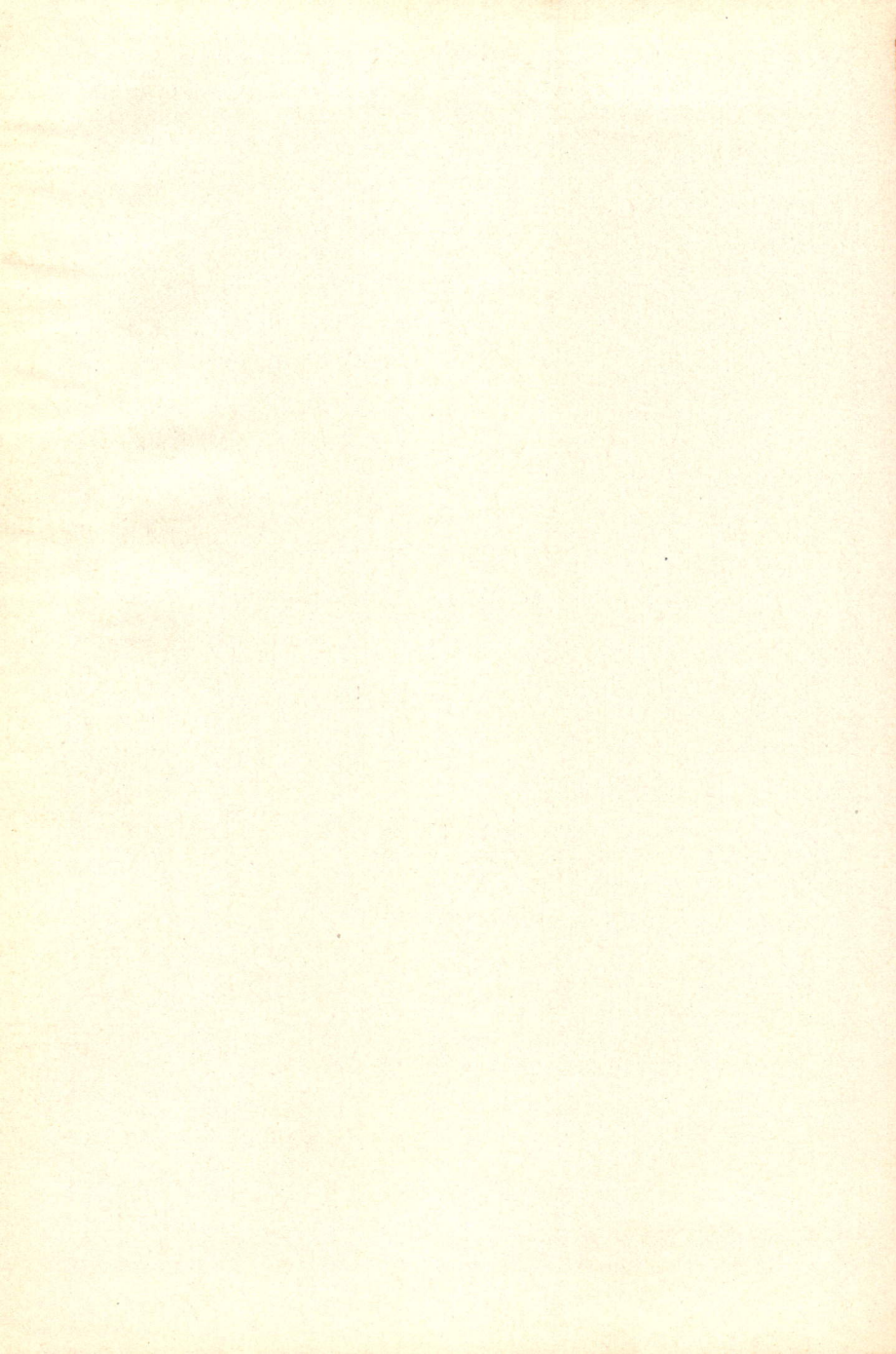
เรื่องมีอยู่ว่า ลาโง่ตัวหนึ่งเล็มหญ้าอยู่ที่ข้างเหว ขณะที่เล็ม
อยู่นั้นขาพลัดลงไปจะตกเหว เจ้าของเห็นดังนั้นจึงดึงหางไว้ทัน
ทั่วทั้งที และพยายามดึงให้มันขึ้นมาจากเหวจนสุดกำลัง แต่ลาไม่
เข้าใจเจตนาของเจ้าของว่าจะช่วยตัว กลับดื้อไม่ยอมให้ดึง
ขึ้น ใช้ท้ายันหน้าผาจนหางหลุดจากมือเจ้าของตกเหวลงไปตาย
อยู่เบื้องล่าง

นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า คนโง่นั้นมักจะดื้อในทางที่ผิด
ถ้าใครยังไม่ได้ปฏิบัติก็ลองตั้งต้นทำดู ไม่ยากเลย คือ

๑. ไม่ฆ่าและไม่ทรมาณสัตว์
๒. ไม่ลักขโมย
๓. ไม่ทำผิดในทางเพศ
๔. ไม่พูดปด
๕. ไม่พูดส่อเสียด
๖. ไม่พูดคำหยาบ
๗. ไม่พูดเพ้อเจ้อเหลวไหล
๘. ไม่มักได้ ไม่โลภ

ນ າກກິກມຸ

๙. ไม่พยาบาท

๑๐. ไม่เห็นผิดเป็นชอบ

ถ้าใครปฏิบัติตามวินัยอยู่แล้วก็ปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น โดย
ปฏิบัติตนเป็นคน

๑. มีเมตตา กรุณา

๒. ทำมาหาเลี้ยงชีพโดยสุจริต

๓. มีความสำรวมในเรื่องเพศ

๔. มีความสัตย์

๕. รักความสามัคคี

๖. พุดจาไพเราะ

๗. มีสติ

๘. รู้จักเสียสละ

๙. รู้จักให้อภัย

๑๐. หาปัญญาโดยพยายาม พัง คิด ผึก หัดในวิद्याคุณ
ที่ศึกษาเสมอ ๆ

พระพุทธเจ้าทรงเป็นที่พึ่งที่ระลึก

พระธรรมเป็นที่พึ่งที่ระลึก

พระสงฆ์เป็นที่พึ่งที่ระลึก

ด้วยการกล่าวความจริงนี้ ขอให้เด็กทั้งหลายจงได้เป็นผู้
บริสุทธิ์และถึงพร้อมด้วยความสวัสดิ

